

Sözcük Dağarcığı

Geçmişte kara yoluyla yapılan ticaret için kervanlardan yararlanılırdı. At, eşek ya da deve katarlarının kullanıldığı kervanlar hem şehirleri birbirine bağlayarak, birbirleriyle ilişki içinde kalmalarını, hem de tüccarların güvenli bir biçimde yolculuk etmelerini sağlardı. Tüccarlar tek başlarına yolculuk ettiklerinde yol üstünde karşılaşılabilecekleri tehlikelerden korunmak için toplu halde yolculuk yapar ve güç birliği oluşturlardı. Kervan sözcüğünün kökeni Farsça "kârban". Kârban, kâr elde etmek için iş yapan kişi ya da kişiler anlamına geliyor. Dilimizde kervan olarak kullandığımız bu sözcük tüccarların bir araya gelerek oluşturduğu kafiye anlatıyor. Bu sözcük Batı dillerine de geçmiş; sözgelimi, Fransızca'daki caravane, İngilizce'deki caravan ya da Almanca'daki Karawane sözcükleri. Kervanların yolda mola verdiklerinde gereksinimlerini karşıladıkları, kervancıların uyuduğu, hayvanların yemlendiği yerlereyse kervansaray adı veriliyor. Ticaret yolları üzerine kurulan bu kervansaraylar, kervanların bir günde ilerleyebilecekleri uzaklık hesaplanarak yapılmış. Anadolu'da bugün de Sarı Han, Alay Han, Ağzıkarahan gibi kervansaray kalıntılarını görmek mümkün ■

Burdur

Rivayete göre Türkmen boylarından Kınalı Oymağı, kendisine konaklama yeri ararken, yerleşmek için çok güzel bir yere rastlamış ve bölgenin güzelliği karşısında "cennet buradadır" ve "Burada dur" gibi sözler söylemiş. Bu sözler zamanla hece düşmesine uğramış ve Burdur'a dönüşmüş. Burdur ilimizin adıyla ilgili anlatılan en yaygın öykülerden biri bu. Hoş bir öykü olsa da yörenin adıyla ilgili başka açıklamalar da var. Geçmişte kentin adı Burdur olarak değil, Buldur biçiminde telaffuz ediliyormuş. Bu sözcük, ortaçağda yöreye verilen Polydoron adının bozulmuş biçimi olabilir. Bu sözcüğün anlamıysa "çok armağanlı", "doğanın çok armağan, nimet verdiği yer" olarak düşünülebilir. Bilge Umar, Türkiye'deki Tarihsel Adlar adlı eserinde bu görüşe karşı çıkıyor ve adın kökeninin çok daha eski olabileceğini söylüyor. Buna göre sözcüğün anlamı yöredeki göl ve çevresindeki korularla ilintili olmalı. Pula-da-ura Anadolu'nun eski dillerinde "Su koruluğunun yüce tanrısı" anlamına geliyor. Bölge ana tanrıça Ada şerefine bu biçimde adlandırılmış olabilir.

Kısa kısa...

Dayak: Eski Türkçe'de tayak olan bu sözcük zamanla "dayak"a dönüşmüş. Sözcüğün asıl anlamı dayanılan şey, sopa, değnek ya da baston anlamına geliyor. Dayak sözcüğü, zamanla anlam genişlemesi yaşayarak, dayak denen nesneyle vurma, sopayla dövme biçiminde kullanılır olmuş.

Çorba: Sözcüğün kökeninde Arapça'da içmek anlamına gelen "şurb" yatıyor. Bu sözcük önce Farsça'ya, içilen bir şey anlamında şurbe/şorbe olarak geçmiş. Biz Farça'dan şorbe sözcüğünü almış ve dilimize uydurarak çorba olarak kullanmışız.

Fayton: Eski Yunan söylencelerinde Güneş'in arabasını süren Phaeton adlı bir masal kahramanı var. Zamanla bu isim arabacının adı olmaktan çıkıp arabaya verilir olmuş.